

KÖNYVBEMUTATÓ

2002. szeptember 13-án 17 órakor került sor az edelényi könyvtárban Slezsák Imre: *Az élet útjain* című könyvének bemutatójára. Azon a napon volt a 70. születésnapja, melyet sajnos már nélküle kellett ünnepelnünk.

A könyvet dr. Cs. Varga István irodalomtörténész mutatta be. Közreműködött Suszter Jenő tárogatón és az edelényi Hagyományörző Népdalkör Dobi Zoltánné vezetésével.

A rendezvényen dr. Jánosi Zoltán irodalomtörténész, a Nyíregyházi Főiskola főigazgatója, akadályoztatása miatt egy lírai hangvételű írásával volt jelen, annak felolvasása révén, amelyet az alábbiakban közlünk.

Slezsák Imre hűsége

Habent sua fata libelli: a könyveknek is megvan a maguk sorsa, de bennük elsősorban a cselekvő ember sorsa tükröződik vissza mégis, azé az emberé, aki születik, alkot, teremt és meghal; és mégse hal meg, mert sorsa az alkotásaiban, az emberi tekintetekben és a könyvekben folytatódik tovább. S lehet életregény az a könyv, lehet verseskötet, lehet tudományos munka, s lehet egy teremtő életút szikrázó sűrítménye is, amely egy gazdag lélek emlékműveként állít mementót a legnagyobb emberi értékeknek: a szeretetnek és a tettnek. Az időben, amely folyik, elcsörgedez, talpunk, szívünk, szerelmünk alól gyorsan tovapatázkiz, magunkra hagy bennünket, s végül magunkból is kifoszt. Mert örökké változik maga is: in idem fluminem bis non descendimus, kétszer nem léphetünk ugyanabba a folyóba, ugyanabba a bálnatba sem.

Slezsák Imre könyve is egy teremtő élet gyűjteménye, *Az élet útjain* kristályosodott, koncentráldott szellemi drágaköve, s a felesége is, akinek akarata létrehozta, összegyűjtötte ezt a művet. Dicsérheti az edelényieket kiadása: az egymást figyelő, összegyűjtő szellemet, amely nem hagyja az értéket veszendőbe menni, örökké figyel, adatokat rögzít, emlékezik, emléktáblát, könyvet, új és új szeretetet avat. Csak ebben a könyvben is mennyi név, a rokonokon kívül Csáki Imréné, Gajdos Beátáé, M. Takács Lajosé, Cs. Varga Istváné, Sóvári Oszkáré, Hadobás Pálé, akik összeadták szeretetüket, erejüket, hogy ez a kötet megszülessen, s a névteleneké is, akiknek egy akarral megszőtt munkája eredményezte, hogy Slezsák Imre emlékezete még élesebb, pontosabb, jelenvalóbb legyen. Ők újra élővé, újra köztünk lévővé, újra erővé tették Slezsák Imrét.

Drágakő ez a könyv – mondtam, az emlékeit, értékeit nem hagyó szellem és a Bódva-völgyi teremtő akarat drágaköve, s mint életmű sokféle csiszolású, fénylő, messzire sugárzó. Mennyi sokfelé villogó kis lapocskara, mennyi fény, mennyi sugár a világra, kultúrára. Mindezt a sokféleséget

Slezsák Imre, az Ember fogta, foglalta össze, azt bizonyítva, hirdetve, a maga teremtő akaratával szerteragyogva, hogy Edelény és a Bódva völgye nem alábbvaló a haza más, gazdagabb tájainál, tornyokkal büszke városainál. Amíg csak szól az Árpád-korból fölének magasodó templom kis harangja, amíg szól a lelkekben is a harang, amíg átderengenek a völgyből felszálló ködön a honfoglalók földvárának vonalai, amíg élnek s mozognak az emberi kezekben Imre hű szerettei, a Gutenberg-fiak, a könyvek, amíg felénk villog az Ő szívéből az őrláng.

„Őrzők vigyázzatok a strázsán!” – mondotta Ady, arra a küldetéses emberre mutatva, akinek látnia kell, mert látnia adatott a homályban, veszteségekben is. Vigyázzatok, mert – az élet – „nem azért adott annyi szépet, hogy átgázoljanak most rajta véres és ostoba feneségek” –, igen, ezt kiáltotta a háborúban csaknem száz éve már. S egy kívül csendesedő, de belül, a lelkekben, emberi viszonyokban hasonlóan kegyetlen háborúban kellett élnie Slezsák Imrének is.

Tudta, hogy csak a szellem ragyogása az, amivel védekezhet, amivel építkezhet, hát könyvekből, betűkből, gondolatokból épített falat, erős várat a jövőnek, erősebbet, mint a perc-emberkéék légvárai, erősebbet, mint a diktatúrák fegyverei, hatalmak acélgépezete, erősebbet, mint amit ő maga is kibírt, amilyen ő szíve is volt, lehetett. De épített, mert felismerte Adynak azt az igazát is, hogy: „elvész az ország, ha elfogytak az aszkéta szívek.”

A vállalás és küzdés harcosa és aszkétája volt egyszerre, s most, amikor emlékezem kézfogására, amely a Bódva-völgy hűségét simította a tenyérbe, s vele a folyó biztatását, a hegyek erejét is, amikor emlékezem tekintetére, amely a völgy felett repülő madarak bátorságát üzente folyton s az örök szárnyalás dacát, úgy emlékezem az ő szikár hűségére, mint a mindenholnan hazavezető utakra. *A világ útjaira*, amelyek mindig járhatók, s nemcsak tova, hanem haza is vezetnek, mindenki megérkezhet rajtuk, s mindig hoznak valamit, valakit, mert nyitottak és erősek, nem kérdeznak: csak szolgálnak és adnak.

Slezsák Imre, te út-szívű, út-tekinetű ember, úgy vagy itt ma köztünk a szellemeddel, sokfelől lerakott, hiteddel kövezett, hozzád vezető útjaiddal, hogy miközben megérkeztünk ma itt újra feldobbanó szívedhez ezeken az utakon, te a legnagyobb messzeségekbe vezető útra léptél. A csillagokba szöktél — tudjuk —, mert üzenet jött, hogy az égben is van még lerakható út, szélesíthető ösvény, hogy akad még a csillagok közt is tennivaló. Mentél hű barátaid: kezed, tekinteted jó ismerősei, Kalász László, Illyés Gyula, Ratkó József után, a J. Horváth Lászlók, Bakos Zsuzsannák, Hodossy Lajos bácsik, Bobály Pista bácsik, Izsó Laci bácsik, Juhar Péterék, Pécsi Bertalanok, Joó Vencelek, Balázs Ferencek, Demeter Istvánok, Nagy Bélák, Jakab Lászlók után, a juhászok, fafaragók, könyvkötők, méhészek, kolompverők

után, hogy kiállítást, bemutatót, író-olvasó találkozót szervezz a csillagok közt az angyaloknak, hogy beszéljess velük *a mi jövőnkéről*, hogy igazíts még egy kicsit a Mindenség forgásán.

Kedves Slezsák Imre! Köszönjük a példát és az erőt, amit megmutattál, s ami itt van ebben a könyvben, noha az utolsó lapján a rád jellemző szerénységgel te mondasz köszönetet, a kozmoszból is visszaszólva, ekként: „Köszönöm mindazok segítségét, akik e könyv megjelenését anyagilag, erkölcsileg és tevőlegesen szakmai hozzájárulásukkal támogatták.”

Fordítsuk most vissza gondolatod! Köszönjük segítségedet most itt, mindazok, akiket sorsukban, életükben erőddel, erkölcsőddel, tetteiddel és szakmai hozzájárulásoddal támogattál, hitében, szeretetében erősítettél!

Amikor e könyvet forgatjuk, majd polcra helyezzük, s továbbadjuk az utódoknak, a te erődöt érezzük, látjuk, s adjuk tovább a jövőnek. Veled, lelkeddel – Béres János dalával szólna – bizony „kiöntött a Bódva vize meszszi-re” –, s korai távozásoddal szemünkből is kiöntött, de te csillogsz ebben a vízben, te ragyogsz ebben a könyvben, a sötétebb, szelesebb éjszakákon, történelmi éghajlatokon világítva még a csillagoknak is.

Kilépve innen, majd nézzünk fel az égre, Barátaim.

Nyíregyháza, 2002. 09. 12.

Jánosi Zoltán

*

Hegyi Imrét sokévi baráti kapcsolat fűzte Slezsák Imréhez. Betegsége miatt nem tudott eljönni a könyvbemutatóra, de levelet írt, melyet az alábbiakban közlünk.

„Közéleti tevékenységem során sokszor ellátogattam az edelényi könyvtárba, ahol Slezsák Imrével az Olvasó Nép, a honismereti mozgalom, a településpolitika kapcsán hasznos eszmecsere-t folytattunk.

Erdei Ferenc *Város és vidéke* című könyve alapján – amellyel Bihó István is egyetértett – Edelényről és vidékéről beszélgettünk, amikor Boldvát és más községeket képviseltem a megyei tanácsban, sok helyi ismeretet kaptam tőle. Később az Edelénytől kapott bizalom alapján együtt fáradoztunk a gáz bevezetéséért, a Borsodi Tájház létrehozásáért és a könyvtár fejlesztéséért.

A stószai Fábri Zoltán, a magyar antifasiszta irodalom legkiválóbb művelője és a felvidéki magyarság védelmében, érdekében szóló kiváló író halála után a kassai Béres József rádiós és Gyüre Lajos költő, tanár közreműködésével emlékező irodalmi esteket szervezett.

Trizsen lakott a volt csendőr, a '70-es években kiváló helytörténeti kutatóvá vált Demeter István, akit Imrén kívül Bajor Nagy Ernő is patronált.

Ernö egy vasárnap déli Kossuth rádióbeli „prédikációjában” dicsérte Imre példás tevékenységét. Az idős Karádi Ödön Bajcsy-Zsilinszky és Pártay Ti-vadar híve volt a 1930-40-es évek első felében. Jó kapcsolatban volt velük.

A tokaji írótabor irodalmi zárandokútján Imre és munkatársai hűséges segítőtársaink voltak. Borsodszirákon a Bartók dédszülők sírjai okán tettünk látogatást a Bartók-centenárium évében. Aggteleken Petőfi ottani látogatása okán jelentünk meg. A hangácsiak is róla nevezték el könyvtárukat.

Mazsaroff Miklós festőművészt a három királyok, mint mecénások a mai számot szponzorálták. Borsodszirákról, Edelényből, Múcsonyból. Imre nemcsak a kiállítások szervezését segítette, hanem részt vett a festőmű-vészeti kultúra terjesztésében is.

Minap Hubay Ágnes mesélte, hogy amikor a megyei könyvtárból Edelénybe látogattak, Imre összetrombitálta munkatársait: „Gyertek, itt van-nak a megyeiek.” E módszere a demokrácia netovábbja volt, mert munka-társai is részt vettek a szigorúan szakmai eszmecserében.

A Somogyi Imre Kert-Magyarország gondolata alapján létrejött kertba-rát-mozgalom apostola volt. Létrehozta a Miklós Gyula kört. Fellendült a szőlő- és borkultúra. Járták a megyét és az országot. Az 1980-as években, nem tudom hányadik bogácsi borfesztiválon a Miklós Gyula kör képvisele-tében, de mint kiváló szőlész és borász zsűritagként, borkóstoló volt. Meg-hívásomat elfogadva megtisztelte a Király-telken épült Hegyi-portát és há-zunkat. A beszélgetés során felvetődött, hogy közéleti munkájának elismerés-ül Mezőkövesden megkapta a Hazafias Népfront kitüntető jelvényét is.

Gyerekkorában a miskolci népi kollégiumban megismertem Kalász Laczyt Debrecenből. Hazaszólítottam. Druszám, Slezsák Imre sok-sok köl-tő-olvasó találkozó szervezésével patronálta. Laci bácsi halála után a méltó elismeréséért munkálkodott.

Slezsák Imre ma lenne 70 éves. Köszöntenénk, kezet ráznánk, barát-ságosan megölelnénk egymást, dicsérnénk kitűnő borát, sikeres alkotó esz-tendőket kívánnánk hozzá jó egészségben. Elmondanék Szabó Zoltán Sze-relmes földrajz c. könyvéből néhány idézetet, azokat, amelyek az ő eddigi életére is ráillenek. A magyarságért naponta cselekedtél, és ezt tudatosítottad. A nemzeti érzést nem agyémnek tartottad, hanem folyamatosan visel-ted. A hazafiság, a közösségi érzés, a lelki-szellemi függetlenség egymást erősítő tényezők. A hatékony politikai cselekvés feltétele a valóságfeltáró munka néprajzi és szociográfiai felmérésekkel.

Mi azt tehetjük és folytathatjuk, amit ő nagy tisztelettel, szívvel-lélekkel és nagy szaktudással tett: a népi-nemzeti örökséget ápolta. Most már az ő gazdag örökségét is. Vele az általunk ápolandó örökségünk bővült. Tegyük őszinte nagyrabecsüléssel.”

Hegyi Imre